

Козак Т.М.

Національна академія державного управління при Президентіві України

РЕАЛІЇ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НАКОПИЧУВАЛЬНОГО РІВНЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

У статті визначено позитивні та негативні результати впровадження другого накопичувального рівня системи пенсійного забезпечення в Україні на основі аналізу передумов здійснення пенсійної реформи, а також указано складники цього процесу.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, накопичувальний рівень пенсійного забезпечення, пенсійна реформа, впровадження накопичувального рівня пенсійного забезпечення.

Постановка проблеми. Уже протягом десятиліть в Україні склалася негативна ситуація щодо пенсійного забезпечення. Коштів Пенсійного фонду не вистачає для виплат пенсій, тому останнє десятиліття фонд є дотаційним, адже держава покриває нехватку грошових ресурсів задля недопущення соціального катаклізму. Проте така ситуація є не допустимою, виходячи з тих завдань, які має вирішувати виконавча гілка влади і на що мають направлятися кошти державного бюджету. У цьому спостерігається порушення принципу соціальної справедливості стосовно тих, хто сплачує податки і пенсійний збір, адже вони з двох джерел утримують пенсіонерів, недотримуючись соціальних послуг, які б були забезпечені за рахунок коштів державного бюджету. Вирішення цієї проблеми є очевидним – упровадження накопичувальної системи у пенсійному забезпеченні, про що стверджують і науковці, і політики, і на що вказує зарубіжний досвід. Значно складніше відповісти на питання про те, як це необхідно зробити, тобто виробити механізм реалізації цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань функціонування системи пенсійного забезпечення в Україні, здійснення пенсійної реформи висвітлено в роботах як відомих, так і молодих науковців, що здійснюють пошуки у різних наукових сферах – державного управління, економіки, права та ін. До публікацій останніх років із цього питання слід віднести праці таких дослідників, як В. Бессараб, О. Буряченко, І. Гнибіденко, Б. Головаш, Т. Дідковська, О. Заславська, Т. Калита, М. Кравченко, Е. Лібанова, Д. Минюк, О. Минюк, О. Мостовенко, В. Тарасова, Л. Ткаченко, В. Федина, Ю. Чернявська, Н. Шуст та ін. Проте сьогодні залишається низка ще не вирішених питань як у теоретичному, так і практичному

плані щодо функціонування системи пенсійного забезпечення.

Постановка завдання. Тому метою статті є встановлення складників механізму впровадження накопичувальної системи у пенсійному забезпеченні з урахуванням ризиків, недоліків та переваг такого процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання введення накопичувальних рівнів пенсійного забезпечення (а тому й можливе знаття фінансової і соціальної напруги в суспільстві) стало законодавчо можливим ще з 2003 року, коли до Закону України «Про пенсійне забезпечення» було внесено зміни щодо впровадження трьох рівнів у системі пенсійного забезпечення [1]. Однак реалізація цієї норми не здійсненна уже протягом 15 років. Сьогодні є лише солідарний рівень, за якого поглиблюється криза фінансових надходжень до пенсійного фонду.

Упровадження другого рівня – обов'язкової накопичувальної системи – є і сьогодні складним завданням. Його впровадження, уже виходячи з сутності, передбачає вирішення двох різнопланових завдань: організаційного забезпечення та економічних гарантій. Організаційний момент пов'язаний із введенням для кожного громадянина індивідуального пенсійного рахунку, на який громадянин зараховуватиме власні відрахування із заробітної плати (доходу). Це питання має вирішити державні інституції. Другий аспект полягає у механізмах інвестування коштів в економіку і довгострокового збереження за належного менеджменту. Цей рівень хоча і є встановленим законодавчо як обов'язковим, проте є захищеним від діяльності органів влади, але він залежний від якості управління інвестиціями. Тобто його реалізація пов'язана з функціонуванням приватних підприємницьких структур, для яких мають бути встановлені законодавчі межі

специфіки діяльності. Хоча це і є основними складниками у впровадженні накопичувальних рівнів, проте існують також інші аспекти та питання, які потребують вирішення. Так, на це вказує М.В. Кравченко: «Для того, щоб запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи стало дієвим інструментом соціального захисту українських громадян, необхідна практична реалізація пенсійної реформи, яка містить соціальні, економічні, демографічні, фінансові та політичні складники» [2].

Другий рівень пенсійної системи має запрацювати 1 січня 2019 року, а усі відповідальні за його функціонування органи уряд має сформувати до 1 липня 2018 року. Цей строк визначений законом, проте «відсутність оформленої у законопроект моделі, яку б підтримували і уряд, і громадськість, і основні кредитори України, може привести до порушення встановлених термінів» [3]. Це пов'язано з різними підходами до введення другого рівня, а саме про те, чи створення Накопичувального фонду, як передбачає чинне законодавство, чи функціонування накопичувальної системи, про яку йдеться у депутатському законопроекті №6677 [4], зареєстрованому у липні 2017 року. Крім того, цей процес законотворення продовжується, адже Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку розробила свою модель функціонування накопичувальної системи.

Тоді виникає знов ситуація, коли затягування з ухваленням указаних законодавчих актів поглиблюватиме кризу з пенсійним забезпеченням. Подальше зниження пенсій демотивуватиме громадян, що працюють, сплачувати внески на солідарний рівень, що призводитиме до ще більшого дефіциту публічних фінансів. А дефіцит Пенсійного фонду знов покриватиметься з державного бюджету, оскільки, як свідчить статистика, на одного пенсіонера сьогодні припадає лише один працівник, який регулярно сплачує внески до ПФУ. В Україні проживають 26 млн. громадян віком від 18 до 60 років, а страхові пенсійні внески до 1 жовтня 2017 року сплачували лише за 10,5 млн. осіб, ще за 1,5 млн. сплачує держава [5]. «Станом на 1 листопада 2017 року кількість застрахованих осіб становила 12 971,3 тис. осіб. Отже, тільки за 75% зайнятого населення роботодавці та держава сплачують внески, а 25%, а це близько чотирьох мільйонів осіб працездатного віку, не сплачує ЄСВ. 2017 року дотація з Держбюджету Пенсійному фонду становить 141,3 млрд. грн. (133,5 млрд. грн. з урахуванням ПКМУ від 01.12.2017 №901). Це майже половина від суми, необхідної для виплати всіх пенсій у державі» [6]. Тому знов продовжується ситуація про неможливість забезпечення на сьогодні «справедливих» пенсій. В Україні наразі

є 11,7 мільйонів пенсіонерів. Із них вісім мільйонів (68%) до початку реформи 2017 р. отримували лише мінімальну пенсію [5], якої не вистачало на задоволення навіть нагальних потреб. Так, розмір виплат не залежав від тривалості стажу роботи та заробітку, з якого особа сплачувала внески. Така ситуація, окрім того, що була несправедливою щодо людей, не створювала мотивів працювати легально і дбати про сплату внесків до Пенсійного фонду.

Якщо ж уведення накопичувальних рівнів і надалі затягнеться, то це дискредитує і саму реформу, і поглибить кризу в системі пенсійного забезпечення. Саме на це вказують більшість дослідників питання пенсійного забезпечення, зокрема О.Ю. Минюк, Д.І. Минюк зазначають, що «існує потреба у подальшому посиленні ролі накопичувальних принципів у фінансуванні пенсій. Це дозволяє індивідуалізувати процес накопичення пенсійного капіталу, підвищити рівень життя пенсіонерів в умовах зростання демографічного навантаження на осіб працездатного віку» [7]. Дослідники одним з основних факторів погіршення стану з пенсійним забезпеченням називають тенденції в демографічній ситуації країни.

У найближчі роки погіршиться демографічна ситуація, адже в працездатний вік входить покоління, народжене в кінці 1990-х – початку 2000-х років, коли в Україні фіксувалося падіння народжуваності. Одночасно на пенсію виходитиме покоління 50–60-х років. Наприклад, за даними демографів, 58-річних українців удвічі більше, ніж 18-річних, тобто тих, хто найближчими роками сплачуватиме солідарні внески, буде значно менше за тих, хто стане пенсіонерами. На інший демографічний аспект, що має вплив на пенсійне забезпечення, вказує Т. Калита: «За даними Центру Разумкова, тривалість життя чоловіків в Україні нині становить 63 роки, жінок – 72 (для порівняння у країнах Європейського Союзу: чоловіки – 75,3 р., жінки – 81,8 р.)» [8]. Тобто економічні та соціальні фактори, що впливають на введення в дію пенсійної реформи, значно різняться. Коли, з одного боку, збільшення пенсійного віку веде до вирішення частини питань зі зменшенням дефіцитності Пенсійного фонду, то з іншого – таке рішення є очевидним порушенням принципів соціальної справедливості. Крім того, *протилежність соціальних і економічних факторів у пенсійному забезпеченні, що суперечить самій природі економічно-соціального розвитку*, веде до подальшого розростання кризи. Тривала економічна криза заганяє підприємництво в тінь, що породжує несплату внесків у Пенсійний фонд. Економічна криза зумовлює підвищення рівня фактичного безробіття, що зумовлює подальшу імміграцію економічно активного населення, яке не сплачуватиме в державі

ні податків, ні встановлених зборів. Проте люди пенсійного віку, які повертаються в Україну після заробітків, потребують соціального, зокрема пенсійного, забезпечення.

Слід наголосити також на тому, що політика Кабінету Міністрів, відповідно до положень пенсійної реформи 2017 року, яка пов'язана з підвищенням мінімального страхового стажу до 25–35 років, лише трохи пом'якшать гостроту кризи у пенсійному забезпеченні, але ці дії не сприятимуть сталості пенсійної системи. Більше того, коефіцієнт заміщення (відношення отриманої пенсії до втраченої зарплатні під час отримання права на пенсію при страховому стажі 30 років), за оцінками експертів, знизиться до 25%, при тому, що Україна зобов'язується привести його до 40%. Усе вищесказане ще раз підтверджує необхідність термінового введення накопичувальних рівнів пенсійного забезпечення, що повністю співвідноситься з метою пенсійної реформи, яка полягає у створенні надійної багаторівневої пенсійної системи, яка б мотивувала громадян сплачувати внески в солідарний (перший) рівень та накопичувати на свою старість на індивідуальних пенсійних рахунках (другий та третій рівні).

Відповідно до нормативно-правових актів, запровадження другого рівня пенсійного забезпечення мало передувати виконання кількох умов, зокрема стале зростання ВВП та бездефіцитність Пенсійного Фонду України, все ж цю вимогу необхідно змінити, оскільки, як показує аналіз, друга передумова не може бути виконана в українських реаліях, коли більшість пенсій низькі, а парламент може їх підвищувати своїм рішенням без урахування страхових принципів та рівня доходів Пенсійного фонду.

Механізми впровадження другого рівня пенсійного забезпечення згідно з чинним законодавством широко обговорюються спеціалістами. Так, Українська асоціація адміністраторів пенсійних фондів виробила дев'ятикрокову «схему руху внесків від учасників другого рівня» [9]. Ця схема передбачає здійснення процедур відрахувань до накопичувального фонду та перевірку цього процесу відповідними службами Пенсійного фонду України через зв'язок із фіскальною службою так, як перші два кроки. Потім адміністративний офіс Накопичувального фонду перераховує кошти компаніям з управління активами на основі інформації, яку отримує від Пенсійного фонду України (третій і четвертий крок). Подальші кроки пов'язані з управлінням активами самими компаніями і збереженням на рахунках банків. Останній крок у цьому ланцюжку знов забезпечує ПФУ.

Аналіз цієї схеми, яка відповідає чинному законодавству, зайвий раз підтверджує його недоскона-

лість саме в частині існування Накопичувального фонду як інституції, яка фактично є бюрократичною надбудовою з обмеженими функціями, що має утримуватися за рахунок незначних відрахувань. «Такі страхові внески не будуть частиною єдиного соціального внеску та будуть нараховуватися і сплачуватися окремо або роботодавцем застрахованої особи, або безпосередньо застрахованою особою у розмірі 2% від суми заробітної плати та щорічно збільшуватися на 1% до досягнення 7%» [9]. Тому логічними є пропозиції, викладені в законопроекті № 6677 від 10 липня 2017, де повністю виключено поняття накопичувального фонду, а передбачена накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та персоналізований облік прав застрахованих осіб. І хоча розробники схеми вказують на аналогічні положення, що містяться в законодавстві і проекті Закону, єдність полягає лише у тому, що «базою розрахунку страхових внесків до накопичувальної системи є сума заробітної плати, на яку нараховується єдиний соціальний внесок» [9]. Інституційний складник значною мірою різниться, хоча обидва підходи передбачають існування компаній з управління активами.

Функції таких інституцій полягають саме в якісному управлінні активами, яке дасть змогу утримувати себе за рахунок страхових пенсійних внесків, що буде результатом збереження і примноження страхових коштів. «Страхові внески учасників накопичувальної системи будуть інвестувати не пенсійні фонди самотужки, а окремі компанії з управління пенсійними активами. Компанія з управління активами буде здійснювати свою діяльність як професійний учасник фінансового ринку та обиратися за результатами конкурсу. Її завданням буде отримання інвестиційного доходу на користь учасників та збереження вартості активів» [9]. Діяльність таких інституційних компонентів функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування має залишатися підконтрольною органам Пенсійного фонду України та громадському контролю, для чого чітко мало бути зазначено в нормативно-правових актах не лише права, а і процедури здійснення такого контролю та відповідальність за неефективне управління. Це зумовлено тим, що громадяни, які здійснюють відрахування у межах другого накопичувального рівня самотійно чи через Пенсійний фонд, визначаються з вибором компаній з управління активами, проте контракт укладають із Пенсійним фондом.

Прогнози Української асоціації адміністраторів пенсійних фондів у плані самотійного вибору громадянами відповідних компаній на перших етапах песимістичні, що і зрозуміло, оскільки ці компанії

ще не матимуть функціональної історії, хоча в Україні такі інституції існують відповідно до Положення про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів, затвердженого рішенням № 1414 Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 06.08.2013. Тому «громадяни, які не оберуть компаній з управління активами, будуть автоматично розподілені між іншими компаніям з управління активами, вповноваженими для роботи з другим рівнем. За попередніми оцінками, самостійно компанію для управління активів беруть не більше 2% українців, решта 98% потраплять до системи автоматичного розподілу» [9].

За законодавством громадяни чи ПФУ мають право будь-коли міняти компанії з управління активами, а «з четвертого року роботи другого рівня вони обирають свої інвестиційні портфелі, тобто активи, у які компаніям з управління активами вкладуть накопичення для отримання доходу» [9]. Громадяни на підставі укладених контрактів за цією системою зможуть отримати довічну пенсію або одноразову виплату, але слід звернути увагу, що питання її розміру буде залежати від діяльності компанії, що є одним із ризиків і основою неприйняття громадянами даної системи.

Таким чином, механізм упровадження другого накопичувального рівня пенсійного забезпечення має

містити такі складники: нормативно-правовий, інституційний, фінансовий, економічний, інформаційний, контролювальний (рис. 1). Доцільно зазначити, що кожен зі складників цього механізму передбачає здійснення конкретного виду діяльності, тобто реалізацію тих чи інших управлінських функцій. Одним із важливих аспектів в економічному складнику є надання можливості для компаній з управління активами робити інвестиції *в діяльність зарубіжних провідних фірм*, що на першому етапі дасть гарантії щодо збереження активів та примноження. Це підніме довіру вкладників до накопичувальної системи пенсійного забезпечення. Примножені кошти можуть у подальшому працювати і на вітчизняному ринку. Пільги для такої діяльності мають бути передбачені для випадків вкладення коштів у *проекти соціально-економічного розвитку територій*.

У схемі механізму зображені лише зв'язки щодо забезпечення діяльності інститутів та інституцій, проте слід зазначити, що між складниками механізму є взаємозумовлені впливи, зокрема нормативно правовий складник забезпечує основу функціонування інших. Вони направлені на досягнення результату щодо зміни системи пенсійного забезпечення в Україні.

Упровадження третього накопичувального рівня може відбуватися паралельно з впровадженням дру-

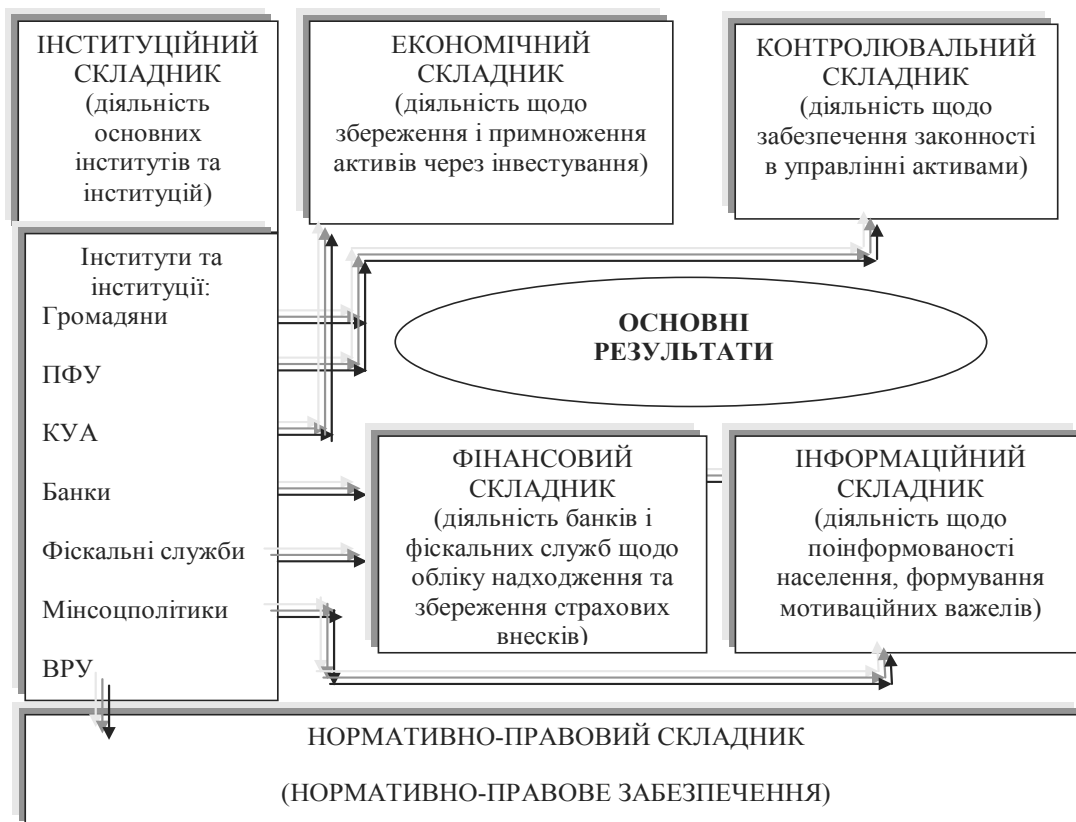

Рис. 1. Схема механізму впровадження другого накопичувального рівня пенсійного забезпечення

гого або після його впровадження, тобто незалежно, оскільки суть накопичувальної системи полягає саме у накопиченні коштів особою на рахунках недержавного пенсійного фонду. Система недержавного пенсійного забезпечення, на відміну від попередніх двох рівнів, є добровільною. Її основу складають недержавні пенсійні фонди. Якщо особа бажає отримувати додаткові виплати до пенсійних виплат, отримуваних у межах інших двох систем, вона може обрати недержавний пенсійний фонд (або навіть декілька) та здійснювати внески туди. У цій системі можуть брати участь добровільно як фізичні, так і юридичні особи, зокрема роботодавці, профспілки. Підтвердженням незалежності введення третього рівня може слугувати той факт, що на ньому накопичено близько 2,1 млрд. гривень. Хоча це і становить менше 0,1% ВВП і є надзвичайно низьким показником, для чого є об'єктивні причини: відсутність заходів держави, які б мотивували накопичення, ненадійна фінансова система та низька фінансова грамотність, проте позитивним проявом можливих позитивних змін.

Упровадження накопичувальних рівнів пенсійного забезпечення має значну низку переваг, тобто результатів реформування пенсійної системи, проте має і низку ризиків, які і сьогодні заважають впровадженню положень законодавства (табл. 1). Так, можна розкрити сутність одного з результатів. Із досліджень О.І. Заславської, яка стверджує, що «національна пенсійна система є одним з основних чинників, що призводять до фіскальної вразливості економіки» [10], впливає, що впровадження накопичувального рівня зможе усунути цю вразливість у частині відрахувань

до пенсійного фонду. І хоча ризиків із впровадженням накопичувального рівня не так багато, значимість є суттєвою в початку конкретних дій органів державної виконавчої влади щодо виконання положень законів України, зокрема Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Слід зазначити, що впровадження навіть чітко розробленої моделі пенсійного забезпечення, вироблення дієвого механізму не є гарантією успіху реформи. Фактори (умови, причини), що зумовлюють успіх чи провал реформи Основними факторами успіху чи провалу реформи, є як прямі, так і непрямі, зовнішні та внутрішні фактори системи, до яких можна віднести:

- економічне стимулювання громадян до виходу на пенсію у пізнішому віці;
- запровадження системи гарантування визначеної мінімальної суми накопичень;
- підтримка реформи західними партнерами;
- урахування кращого іноземного досвіду та типових помилок під час запровадження накопичувальної системи в інших країнах;
- недопущення державних структур до управління пенсійними накопиченнями;
- запровадження чітких однозначних правил для всіх учасників ринку;
- невідворотність покарання шахраїв;
- широке інформування громадян про можливості і вигоди пенсійних накопичень;
- податкове та інше стимулювання добровільних накопичень.

Крім того, посилення і централізація регулювання та нагляду за суб'єктами накопичувальної

Таблиця 1

Наслідки впровадження накопичувальних рівнів пенсійного забезпечення

НАСЛІДКИ	
Позитивні (результати реформування)	Негативні (ризик)
Підвищення коефіцієнта заміщення до 40+% у довгостроковій перспективі. Орієнтовний вклад 1–3 рівнів 20%–15%–10%	1) ризик втрати частини коштів накопичувальної системи через:
Перехід солідарного рівня на лише страхові принципи, без привілеїв окремим категоріям населення	a. майбутні фінансово-економічні кризи;
Перехід на професійні накопичувальні системи для дострокових пенсій працівникам, які зайняті на шкідливих для здоров'я роботах	b. нездатність «обігнати» інфляцію під час інвестування накопичень;
Зменшення можливостей для популізму через унеможливлення підвищення пенсій, не забезпечених надходженнями в Пенсійний Фонд	c. неякісні фінансові інструменти;
Підвищення рівня фінансової грамотності населення	d. шахрайство тих, хто управляє накопиченнями.
Фіскальна стабілізація, ліквідація дефіциту Пенсійного Фонду України; існуюча	
Створення потужного фінансово-інвестиційного ресурсу («довгих грошей») для розвитку економіки	
Підвищення надійності фінансового сектора	
Розвиток фондового ринку	
Перетікання коштів «із-під матраців» у фінансовий сектор	
Зростання економіки	Збільшення відсотка зарплати, який вилучатиметься для пенсійної системи.

системи та здійснення обліку пенсійного накопичення, створення внутрішніх надійних фінансових інструментів, захист прав власності та міноритарних інвесторів мають стати ключовою метою у введення накопичувального рівня пенсійного забезпечення. Саме це мають здійснити органи державної влади задля подолання неспроможностей ринку.

Висновки. Таким чином, запровадження накопичувальних рівнів пенсійного забезпечення в Україні необхідно здійснити в найкоротший час. Це пов'язано з тим, що тенденції у функціонуванні системи пенсійного забезпечення вказують на погіршення ситуації без впровадження докорінних реформ. І хоча умови сьогодення не є сприятливими для такого реформування, проте наслідки відсутності дій із боку органів державної влади можуть стати не більш безпечними,

ніж ризики реформування, оскільки протилежність соціальних і економічних факторів у пенсійному забезпеченні суперечить самій природі економічно-соціального розвитку і веде до подальшого розростання кризи. Механізм запровадження другого накопичувального рівня пенсійного забезпечення має містити такі складники: нормативно-правовий, інституційний, фінансовий, економічний, інформаційний, контрольний. Доцільно зазначити, що кожен зі складників цього механізму передбачає здійснення конкретного виду діяльності, тобто реалізацію тих чи інших управлінських функцій, а також систему взаємопов'язаних впливів. Подальшими дослідженнями можна конкретизувати види діяльності кожного зі складників механізму та визначити обмеження і права кожної з інституцій у цьому механізмі.

Список літератури:

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 49–51, ст. 376). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1058-15/page>.
2. Кравченко М.В. Накопичувальна пенсійна система як інструмент соціального захисту громадян. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10kmvszg.pdf>.
3. Українська асоціація адміністраторів пенсійних фондів (УААПФ). URL: <http://www.uaapf.com>.
4. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування № 6677 від 10.07.2017 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62218.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Пенсійна реформа: [назва з екрану]. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/pensijna-reforma>.
7. Минюк О.Ю. Пенсійна реформа в Україні: реалії та вимоги сьогодення. *Юридичний вісник*. 1 (42) 2017. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/UV/article/viewFile/11518/15299>.
8. Калита Т.А. Проблеми розвитку пенсійної системи в Україні та шляхи їх розв'язання. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*, 1 (64) 2014, С. 100–105. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/2683/1/2640_IR.pdf.
9. Українська асоціація адміністраторів пенсійних фондів (УААПФ): [назва з екрану]. URL: <http://www.uaapf.com>.
10. Заславська О.І. Актуальні питання пенсійної реформи в Україні. «Молодий вчений». № 8 (48). серпень, 2017. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/18965/1/молодий%20вчений2017.pdf>.

РЕАЛИИ ВВЕДЕНИЯ НАКОПИТЕЛЬНОГО УРОВНЯ ПЕНСИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В УКРАИНЕ

В статье определены положительные и отрицательные результаты внедрения второго накопительного уровня системы пенсионного обеспечения в Украине на основе анализа предпосылок осуществления пенсионной реформы, а так же указаны составляющие этого процесса.

Ключевые слова: пенсионное обеспечение, накопительный уровень пенсионного обеспечения, пенсионная реформа, внедрение накопительного уровня пенсионного обеспечения.

IMPLEMENTATION OF THE ACCUMULATIVE LEVEL OF RETIREMENT BENEFITS IN UKRAINE

The article outlines the components of the mechanism of implementation of the second accumulative level of the retirement benefits system in Ukraine by analysing prerequisites for the implementation of pension reform and indicates the positive and negative consequences of this process.

Key words: retirement benefits, accumulative level of retirement benefits, pension reform, mechanisms for the implementation of the accumulative level of retirement benefits.